

Erilaiset oppijat työ- ja yksilövalmennuksessa

Valtakunnalliset työpajapäivät

Tampere Areena 22.-23.4.2009

Karoliina Koskinen

Valtakunnallinen
Työpajayhdistys

EOT – hankkeen toimijatahot

Valtakunnallinen työpajayhdistys, projektipäällikkö

- Projektin operatiivinen koordinoiminen
- Moniammatillisen yhteistyöverkoston luominen
- Kehittämistyö
- Koulutusmateriaalin tuottaminen

Työvalmennussäätiö Tekevä, aluetyöntekijä

- Tuetun oppisopimusmallin kehittäminen
- Palveluohjauksen kehittäminen kohderyhmän erityistarpeet huomioiden
- Palveluverkon ammattitaidon lisääminen

Silta-Valmennusyhdistys ry, aluetyöntekijä

- Havainnointimenetelmien kehittäminen
- Työ- ja yksilövalmentajien työmetodien kehittäminen

Hankkeen tavoitteet

- Työ- ja yksilövalmentajien ammattitaidon vahvistaminen
- Erilaisen oppijan tunnistaminen työpajoilla
- Kohderyhmän kanssa tapahtuva konkreettinen työskentely
- Tuetun oppisopimusmallin kehittäminen
- Palveluohjauksen kehittäminen ja moniammatillisen yhteistyön parantaminen
- Koulutusmateriaalin tuottaminen

Valmennuksessa erilainen oppija

– välineitä työ- ja yksilövalmennukseen

**Opas työpajatyöskentelyyn
ilmestyy touko-kesäkuussa**

Tilaukset: www.tpy.fi

**Valtakunnallinen
Työpajayhdistys**

Johdanto

Erilaista oppijuutta vai oppimisvaikeuksia?

Erilaisuudesta erilaiseen oppijuuteen

Oppimistyylit

Havaintokanavat eli aistit oppimisen tukena

Neljä tapaa oppia

Oppimisen vaikeudet

Hahmottamisen vaikeudet

Matemaattiset ja luki-vaikeudet

Erilaista keskittymistä ja tarkkaavaisuutta

Sosiaalista sokeutta

Valmennusmetodit työpajalla

Yhteistyö valmennuksessa

MOOD-valmennustyylit

Motivoiva valmennus

Osallistuva valmennus

Ohjaava valmennus

Delegoiva valmennus

Johdanto valmennustarpeen havainnointiin

Havainnoinnin merkitys työpajalla

Havainnointi puheeksiottamisen tukena

Välineitä valmennustarpeen havainnointiin

Vinkkejä valmennukseen

Toimintatapoja työpajatyöskentelyn tueksi

Valmennustarpeen seuranta

Mistä tukea havainnoinnin jälkeen?

Hyödyllisiä linkkejä

Lähteet

Erilainen oppijuus

Yksilöllisyys Temperamentti Yksilöllinen tapa oppia (oman oppimistyylin mukaisesti) Motivaatio Aiemmat kokemukset Oppimisen vaikeudet	Oppimistyylit Näkemällä Kuulemalla Tekemällä Osallistuva kokeilija Konkreettinen kokija Pohdiskeleva havainnoija Looginen ajattelija
Valmennusmenetelmät Motivoiva valmennus Osallistuva valmennus Ohjaava valmennus Delegoiva valmennus	Käytännöt Havainnointi Itsearviointi Toimintatavat Yhteistyö

Oppimistyylejä

Tekemällä

Näkemällä

Kuulemalla

Oppimisen vaikeuksia

- Oppimisvaikeudet
  - Lukeminen
  - Kirjoittaminen
  - Laskeminen
  - Kielellinen kehitys
  - Tarkkaavaisuus
  - Motorinen koordinaatio
  - Hahmottamisen vaikeudet
- ADHD
- Asperger
- Muut neurologiset sairaudet

HDTV, ADD, MBD, ADHD, DVD, AS

”Yritä nyt niissä pysyä perässä, muotijuttuja”

”Kyse on vain motivaation puutteesta”

”Laiska, tyhmä ja saamaton”

Keskittyminen ja tarkkaavaisuus

- Meillä jokaisella on erilainen keskittymiskyky ja tarkkaavaisuus eri asioita tehtäessä.
- Esimerkiksi motivaatio tehtävää asiaa kohtaan, mieliala, ulkoiset ärsykkeet ja yleinen vireystaso vaikuttavat keskittymiseen ja tarkkaavaisuuteen.
- Oppimisvaikeuden taustalla voi olla laajempia pulmia keskittymis- ja tarkkaavaisuuskyvyssä. Tällöin ongelmat ovat olleet pitkäaikaisia ja vaikeuttavat huomattavasti henkilön arkipäivän toimintoja.

Mitä tarkkaavaisuusvaikeudet tarkoittavat?

- Vaikeus säädellä toimintaansa ja käyttäytymistään tehtävän, ympäristön tai omien tavoitteiden mukaisesti.
- Vaikeus kohdistaa omaa tarkkaavaisuutta tilanteen kannalta oleellisiin asioihin ja niihin keskittymistä.

Sosiaalinen vuorovaikutus

- Sosiaalisesti kyvykäs ihminen osaa käyttäytyä muiden mielestä hyväksyttävällä tavalla
- Kykenee havaitsemaan sosiaalisia vihjeitä ja säätelemään omaa käyttäytymistään
- Vuorovaikutukseen vaikuttaa mm.
  - Motivaatio
  - Temperamentti
  - Vireystila
  - Ympäristö

Matemaattiset oppimisvaikeudet

- Liittyy usein lukivaikeuteen
- Sanallisia tehtäviä on vaikea ymmärtää
- Numeroita puuttuu tai ne vaihtavat paikkaa
- Vaikeuksia kaavojen soveltamisessa ja mittayksiköiden käyttämisessä
- Avaruudellisessa hahmottamisessa vaikeuksia

Luki-vaikeudet

- Ilmenee yhdellä tai usealla alueella (lukeminen, kirjoittaminen, luetun ymmärtäminen)
- Vaikeuksia :
  - Kirjainten tunnistaminen
  - Kirjaimet hyppivät tai liimautuvat toisiinsa
  - Tavujen tai sanojen lopun pois jääminen
  - Sanojen muistaminen
  - Pitkät vokaalit tai kaksoiskonsonantit
  - Rivien seuraaminen ja uuden rivin löytäminen
- Luetun ymmärtämisen vaikeus, jossa kapea työmuisti ei riitä tekniseen lukemiseen ja/tai tekstin sisäistämiseen

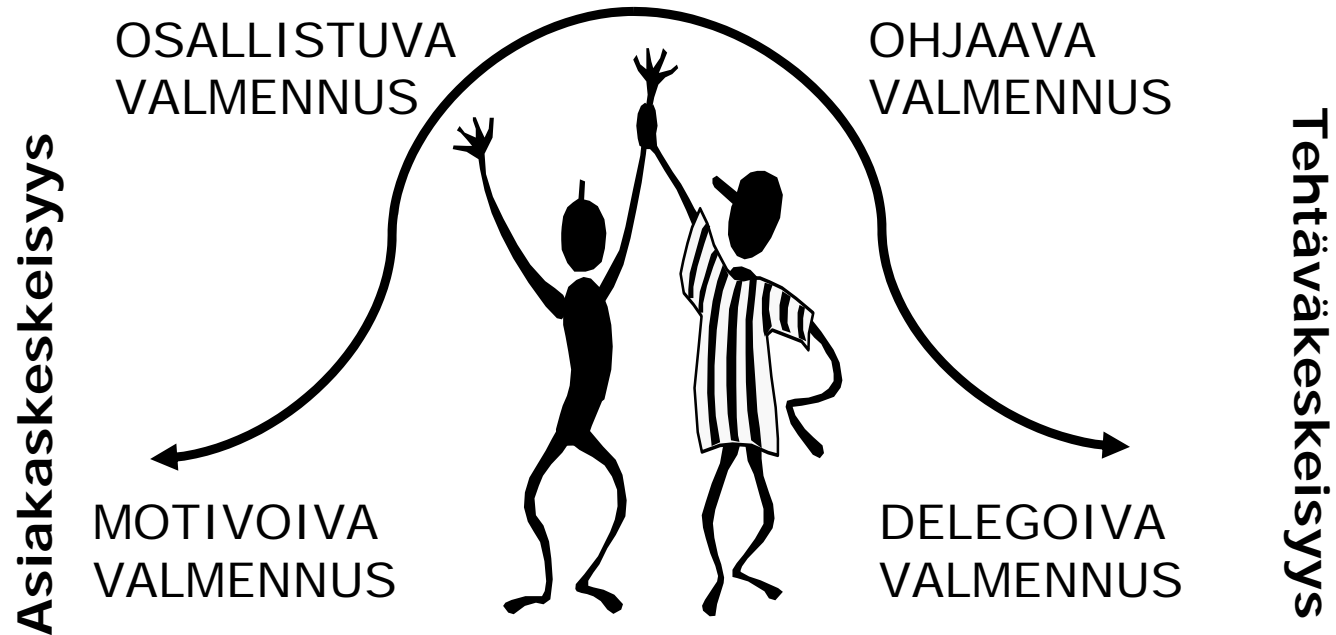
Työ- ja yksilövalmennus

- Työn ammatillinen ohjaus (työvalmennus) sekä elämänhallinnan yleistuki ja palveluohjaus (yksilövalmennus) eriytetään omiksi päätehtävikseen
- Keskitytään erilaista osaamista edellyttävien tehtävien hoitamiseen
- Säilytetään toiminnan kokonaisvaltaisuus ja aito vuorovaikutus
- Valmennusten välinen suhde vaihtelee valmentautujan kulloisenkin tarpeen mukaan
- Tavoitteellinen kolmikantatyöskentely: työvalmentaja, yksilövalmentaja ja valmentautuja

MOOD

VALMENNUSTYYLIT

Näkökulmat lähestymismenetelmiin

Motivoiva valmennus

- Valmentautujan tiedot ja taidot riittävät tehtävän suorittamiseen
- Kiinnostus, uskallus ja/tai motivaatio puuttuvat
- Valmentaja pyrkii herättämään kiinnostuksen
- Arjen hallinnan vaikeudet voivat vaikuttaa motivaatioon
- Vähennetään epäonnistumisen pelkoa
- Valmentaja antaa positiivista palautetta ja kannustaa eri vaiheissa ja tehtävän edetessä
- Painopiste valmentautujassa, ei työn tekemisessä

Osallistuva valmennus

- Käytetään yleensä valmennuksen alkuvaiheessa sekä uusissa tehtävissä.
- Valmentautujan tiedot, taidot ja kyvyt eivät riitä yksinään suoriutumiseen
- Motivaatiossa ei ole puutetta
  - Taitojen riittämättömyys voi alentaa myös motivaatiota
- Työvaiheet suoritetaan osittain yhdessä tekemällä – oppiminen ja onnistuminen tapahtuu yhdessä tekemisen kautta
- Valmentaja käyttää tarvittaessa eri tapoja opettaa työtehtävä (kirjalliset ohjeet yms.)
- Työvaiheet kerrataan yhdessä ja valmentautuja kuvaa mahdollisimman paljon itse työvaiheita.
- Osallistuva valmennus kehittää työssä suoriutumista ja vuorovaikutusta valmentajan ja valmentautujan välillä

Ohjaava valmennus

- Valmentaja neuvoo ja tukee taustalla tarvittaessa
- Korostetaan itse työn tekemistä ja siinä suoriutumista
- Valmentautuja harjoittelee tiettyä työtehtävää
- Luottamus valmentajan ja valmentautujan välille on jo luotu
- Arvioidaan suoriutumista ja annetaan asianmukaista palautetta
- Ohjaava valmennus kehittää varmuutta ja itseluottamusta

Delegoiva valmennus

- Valmentajan tehtävä on suunnitella ja johtaa työtä
- Valmentautuja kykenee itsenäiseen työhön työnjohdollisin apukeinoin
- Valmentautuja kykenee tuotannolliseen työhön

Valmentautuja tarvitsee motivoivaa, osallistuvaa tai ohjaavaa valmennusta, mikäli ei suoriudu työtehtävistä delegoivassa valmennuksessa.

Valmennustarpeen havainnointi

- Havainnoidaan valmentautujan valmennustarvetta – ei arvioida itse valmentautujaa
- Kehitetään omaa valmennustyyliä, pohditaan mitä vois tehdä toisin
- Tunnistetaan erilaisia valmennustarpeita
- Valmennuksen keinoin
  - edistetään valmentautujan työ- ja toimintakykyä
  - tuetaan mahdollisuutta onnistumisen kokemuksiin
- Havainnointi antaa myös tukea palveluohjaukseen

Valmennustarpeen havainnointi

- Keskittyminen ja tarkkaavaisuus - KETA
- Lukeminen ja laskeminen - LULA
- Sosiaalinen vuorovaikutus – SOVU

- Havainnoidaan valmennuksen tarvetta ko. osa-alueilla
- Valmentautuja tekee itsearvioinnin valmennuksen tarpeesta
- Kolmikanta-keskustelu (työ- ja yksilövalmentaja ja valmentautuja)
- Valmennusta seurataan

Valmennustarpeen seuranta

- Väline valmennuksen raportointiin ja tiedon koontiin tietyillä osa-alueilla
- Kootaan havaintoja valmentautujan taidoista ja listataan valmennustoimia ja niiden vaikutuksia
- Toimii apuna myös jatkopolun suunnittelussa ja palveluohjauksessa

Valmennustarpeen seuranta

Osa-alue	Havainnointi	Valmennustoimet	Valmennuksen seuranta
Keskittymiskyky ja tarkkaavaisuus (esim. kyky keskittyä sovittuihin työtehtäviin, seurata ohjeistusta ja suunnitella toimintaansa)	Havainnoidut asiat (esim. valmennustarpeen havainnointikaavakkeen avulla)	Havainnoinnin perusteella toteutettavat / toteutetut toimet (esim. valmentautujalle erilailla annetut työhjeet, valmennustyyli, vahvuuksien tukeminen ja palveluohjaustoimet)	Valmennustoimien seuranta ja arviointi. Pohjautuvat valmentajien ja valmentautujan väliseen keskusteluun.

Kiitos!

Lisätietoja ja kirjatilaukset: www.tpy.fi

Koulutuskselyt:

Valtakunnallisesti: karoliina.koskinen@tpy.fi 045 121 4431

Pirkanmaan alue: anssi.rautiainen@siltavalmennus.fi

045 121 7057

Keski-Suomen alue: mervi.sirvio@tekeva.net 045 121 3208

